

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR
A közpénztárnál átvehető.
Egy évre 10 k.
Három évre 28 k.
Nyolc évre 50 k.
Világos postán adható.
Egy évre 10 k.
Nyolc évre 28 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatala
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa u.
A szerkesztőség kéziratos közlő-
adására vagy megrendelésre nem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetősek a kiadó-
hivatalhoz tartoznak.

XXI. évfolyam 233. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1915 október 13.

Elfoglaltuk Szemendriát.

Csatározások a montenegróiakkal.

Budapest, okt. 12. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

A Szávától és a Dunától délre, valamint a Drina alsó folyásánál a támadás az egész arcvonalon folyamatban van. A Belgrádból előnyomuló osztrák-magyar csapatok a várostól és a Laudon sáncoktól keletre emelkedő Lipár-hegy rohammal való elfoglalásánál három löveget és egy fényezőgépet zsákmányoltak.

A Belgrádot környező összes magaslatok, amelyek a folyam átkelési pontjai felett tábori löveg lőtávólán belül uralkodnak, a szövetségesek birtokában vannak.

A németek elfoglalták Szemendriát és az ellenséget Pozserováé felé szorítják vissza. A Hercegovina és Montenegró közti határon több helyen montenegrói csapatokkal csatározásokra került a sor.

Visszavert orosz támadások.

Budapest, október 12. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

A helyzet változatlan. A Burkanovtól délre fekvő területen három orosz támadást vertünk vissza. Egy körülbelül 2-3 kilométer kiterjedésű harcra való szakasz ellen irányított negyedik támadás visszaverése még folyamatban van.

Az ellenség a Kormin patakánál és Rafalowkától északra a Styr mellett szintén megkísérelt néhány támadást, de nem ért el eredményt.

Olasz hadszíntér.

Budapest, október 12. (Hivatalos.)

Nincs változás.

Höfer.

Döntő események küszöbén.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Londoni Times írja: A parlament ábrándjaiból kijózanodva fog egybegyűlni Grey nyilatkozatától fontos döntések függenek. Legközelebbi hetek a háború tartamának valóságos fázisát fogják képezni.

Az antant újabb ajánlata Romániának.

Budapest, október 12. (Saját tud.) Bécsből jelentik, hogy az antant újabb ajánlatot óhajt tenni Romániának, melyben keskeny bolgár föld-sávot ígér, a Dunától az Aegei tengerig, ha Románia hátba támadja Bulgáriát.

Mi készül a francia kamarában!

Budapest, október 12. (Saját tud.) Párisból jelentik, hogy Clemenceau a kamara legközelebbi ülésén titkos ülést javasol, melyen beszámolni készül Vivianival. Deleassen kívül Millerand lemondását is emlegetik.

Ellopott fontos iratok.

Budapest, október 12. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik, hogy a király dolgozószobájának írástulájából fontos iratokat elloptak.

Elfogott orosz buvárhajó.

Budapest, október 12. (Saját tud.) Szófiából jelentik, a várnai kikötőben orosz buvárhajót vontattak. Gépei elromlottak, legénysége elmenekült.

Forradalom Bátumban.

Győznek a felkelők.

Budapest, október 12. (Saját tud.) Konstantinápolyból jelentik: Bátumban a lázadás forradalmi jelleget öltött. A felkelők és a katonaság között véres utcai harcok folytak, az utcákon barrikádokat emeltek, lövészárkokat ástak. A felkelők részére a helyzet kedvező.

Görögország nem segíti Szerbiát.

London, október 12. A Daily Chronicle írja: Görögországra nézve a casus foederis csak akkor áll be, ha Bulgária egyedül támadja meg Szerbiát, de nem abban az esetben, ha előbb, vagy egyidejűleg a központi hatalmak is megtámadják Szerbiát. A lap hozzátéveszi: Venizelos támogatni fogja az új kormányt.

Olasz flotta a görög vizeken.

Szaloniki, október 11. Korfuból jelentik, hogy az otrantói rendes hajóvonalon egy több egységből álló olasz hadiflotta jelent meg és tovább haladt délkeleti irányban a Jóni-tenger felé.

Sikertelen francia támadási kísérletek.

Berlin, október 12. A nagy kőhadiszállítás jelenté:

Nyugati hadszíntér.

Arrától északra a franciák folytatták támadásaikat. Két részleges támadásukat, amelyet az október 8-án Loostól délnyugatra tőlük visszafoglalt árkok ellen intéztek, visszautasítottak. Arevonalunknak Souchestől északra kezdődő és Lewillétől keletre végződő része ellen intézett erősebb támadások helyenkint az ellenség igen súlyos veszteségei mellett omlottak össze. A franciák csak két esekély kiterjedésű helyen jutottak első vonalunkig. A franciák támadásai a Champagneban is a Tahure mindkét oldalán az ellenségre nézve érzékeny visszahatással jártak s az erős tűzérési előkészítés ellenére nem voltak képesek tegnap este sehol területi előnyhöz jutni.

Az ellenség arra irányuló kísérletei, hogy állásunkat ma reggel ugyanazon a helyen áttörjék, meghiúsultak.

Hindenburg két és fél kilométeren áttörte az orosz frontot.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Dünaburg nyugati harcveronalán támadásunk eredményeképp két és fél kilométer kiterjedésben rohammal elfoglaltuk az ellenség iluketi állásait. 3 tisztet, 367 főnyi légénységet elfogtunk, 1 géppuskát zsákmányoltunk. Az oroszok ellentámadásait visszavertük.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege. Ujabb esemény nem történt.

Linsingen tábornok hadserege.

Az ellenséges lovasság Jesiekéinél eltarokodott a harcmezőről. Gróf Bothmer tábornok hadseregének német csapatainál a helyzet változatlan.

A német csapatok elfoglalták Szemendriát.

Balkán hadszíntér.

Előnyomulásunk az egész harcveronalon jól halad. Szemendria városát és erődjét csapataink tegnap elfoglalták. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Olaszország Görögország ellen.

Athén, október 12. Az olasz követ közölte Zaimisz miniszterelnökkel, hogy miután az általa kormánya megbízásából legutóbb átadott jegyzékben megállapított határidő lejárt anélkül, hogy a görög kormány a szövetséges csapatok partraszálltása ellen emelt tiltakozást a görög kabinet visszavonta volna, az olasz kormány intézkedésére olasz hadiflotta indult utnak Epirusz felé. Zaimisz miniszterelnök a követ közlésére azt válaszolta, hogy a görög kormány sajnálja, hogy az olasz kormány ezen intézkedésének dacára sem teljesítheti Olaszország kívánságát.

Az élelmezés-ügye a közgyűlés előtt.

Lukács Ödön javaslata.

A városi törvényhatósági bizottság holnap délután tartandó közgyűlésének érdekesebb tárgya a közélelmezésre vonatkozó előterjesztés lesz.

Hosszu, 14 oldalra terjedő előterjesztést készített Lukács Ödön főjegyző, az élelmezési ügyosztály vezetője, amelyben részletesen foglalkozik az élelmezés körül eddig tett intézkedésekkel az elért eredményekkel, rámutat a közönség élelmezése körül támadt bajokra és nehézségekre, valamint a szükséges intézkedésekre.

Felöleli a jelentés az élelmickek elárúsítására tervbe vett értékesítő szövetkezet s az e célra átengedendő bolti helyiség kérdését, a földmivelési kirendeltség által tervezett baromfikeltető és házinyul tenyésztő telepek támogatásának a kérdését.

A jelentésben foglalt javaslatok az összes élelmickek árának országos megállapítását és rekvirálását kívánja; sőt tovább megy és Ausztriában is hasonló egyöntetű eljárást kíván.

A jelentés végén a következő javaslatokban csúcsosodik ki a jelentés:

Felirat.

1. Kéri a közgyűlés a kormányt, hogy az elsőrendű élelmickek (marhahús, sertés, ideértve az élő marhát és sertést is, továbbá a zsir, szalonna, tojás, hagyma, káposzta stb.), valamint a háztartás fontosabb cikkeinek (tűzoló és világító anyagok, mosószappan stb.) árát országosan szabja meg;

2. kéri a kormányt, hogy a maximális árat külön szabja meg a termelőre és külön a nagykereskedőkre, míg a kisárusra nézve a helyi árszabás legyen irányadó;

3. kéri a kormánytól, hogy az eladókényszert is mondja ki az országos maximum mellett, még pedig azzal, hogy a helyi hatóságoknak joguk legyen a termelőt, aki az eladást a nagykereskedő részére s a nagykereskedőt, aki a kisárus részére s a kisárust, aki az eladást a fogyasztó részére megtagadja, megbüntetni, sőt tőlük az árukészletet elvenni — rendelje el a kormány a készpénzfizetés ellenében való eladási kötelezettséget;

4. mondja ki a kormány, hogy visszaélés esetén a maximális áron alul való rekvirálás fog következni;

5. miután pedig e pontokban felsorolt rendszabályok csak úgy lehetnek hatékonyak, ha egyidejűleg Ausztriában is életbe lépnek, kéri a közgyűlés feliratilag a kormányt, hogy az ily irányú intézkedések megtétele végett lépjen az osztrák kormánnyal érintkezésbe;

6. tegyen felterjesztést a közgyűlés a kormányhoz aziránt, hogy az ártulzásokat büntető rendelkezésekkel bővítse és szigorítsa; a büntető eljárás ne csupán azokra terjedjen ki, akiknél a visszaélést kiderítették, hanem visszamenőleg mindazokra is, akik valamely élelmickek célzatos megdrágításában részt vettek.

7. kéri a kormányt, hogy miután a hadsereg szükségletét nem egy szerv, hanem rendszertelenül és alkalmilag működő kereskedők útján sokszor tulságosan nagy áron szerzi be, amivel a polgári lakosság vásárlását is megdrágítja, a katonai bevásárlások lehetőleg állami központi szervek útján és szigorúan megállapított beszerző árakon végeztessenek;

8. kéri a kormányt hatalmazza fel a helyi hatóságokat, hogy a közélelmezési for-

galomnál tapasztalható visszaélések megszüntetése céljából rendészeti tilalmakat alapíthassanak meg;

9. kéri a közgyűlés a közvetítő kereskedelemnek oly módon való korlátozását, hogy elzárással és pénzbüntetéssel súlytassanak mindazok, akik élelmiszereket nagy tömegekben vásárolnak, mindamellett, hogy az élelmickek eladásával nem hivatászerűen foglalkoznak;

10. végül kéri a közgyűlés a kormányt, hogy a közélelmezés szervezése és egységes vezetése céljából egy központi kormányzati szerv állíttassék fel.

Egészen természetes, hogy a holnapi közgyűlésen egyhangulag teszi magáévá a törvényhatósági bizottság a Lukács Ödön javaslatát és ennek értelmében ír fel a kormányhoz.

Mit tárgyal a városi közgyűlés.

A csütörtöki közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, csütörtökön tartja október havi rendes közgyűlését Nagyvárad városi törvényhatósága.

Ezuttal összesen csak 16 tárgyat hoz a város tanácsa a közgyűlés elé s ezek között három olyan, amely közvetlenül érinti a város egész közönségét, mert a drágasággal és a közélelmezés kérdésével foglalkozik.

Előterjeszti a tanács a tisztviselők drágasági előlegére vonatkozó javaslatát, amelyet Juricskay Barna tanácsnok dolgozott ki.

A tárgysorozat különben a következő:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról. 2. M. kir. Miniszterelnök ur leirata, melylyel közli az Olaszország hitesség alkalmából előterjesztett hódoló feliratért Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb köszönetét. 3. A tanács m. kir. Belügyminiszter urnak 101.335—915. számú leiratával jóváhagyott hordóelző hivatali szabályrendeletet meg hirdetés végett beterjeszti. 4. A Magyar-Lengyel Egyesület átírata a lengyel szabadság visszaszerzése érdekében a magyar országgyűléshez felirat intézése tárgyában. 5. A tanács jelentése a közélelmezési viszonyok javítása érdekében tett intézkedéseiről. 6. U. a. javaslata a földmivelésügyi miniszteri kirendeltség által felállítani szándékolt baromfikeltető és házinyul tenyésztő telepek anyagi támogatása tárgyában. 7. U. a. jelentése az élelmickek árúsítására alakult értékesítő szövetkezet részére ingyen bolt- és raktárhelyiségek átengedése tárgyában. 8. U. a. javaslata a drágasági segélyben nem részesült városi alkalmazottak részére drágasági előleg megszavazása tárgyában. 9. U. a. a kuzhaó vasbeton akna építésére a Nagyvárad Takarékpénztárnál felveendő folyószámia kölcsön kötelezvényt tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti. 10. Ugyanannak javaslata az újvárosi községi polgári leányiskola elhelyezésére a Kath. Legényegylet Teleky utcai háza bérletének meghosszabbítása tárgyában. 11. Az Első Gyulai Szövött és Kötött Iparáru gyár r. t. kérelme a Nagyváradon létesítendő szövőgyár felállítására egy évi újabb időhaladék engedélyezése tárgyában. 12. Balányi Imre felebbezése a villamosmű igazgatói állásából való elbocsátást kimondó polgármesteri véghatározat ellen. 13. Sztrill Ferenc felebbezése az Erőke-kávéház előtti kiülőhely bérfizetése ügyében hozott tanács-i véghatározat ellen. 14. Dancse János vállalkozó kérelme. 15—16. Fizetési előlegek.

A címer- és zászlókérdés megoldása.

Ófelségs legmagasabb elhatározása a világháború közepette egy régi vitás kérdést oldott meg: a közös intézmények címérének és zászlójának kérdését.

Régi sérelme volt Magyarországnak, hogy a közös intézmények kizárólag Ausztria címerét és színeit használták. A törvény megállapította a dualisztikus kapcsolatot, de a dualizmus nem jutott kifejezésre a címerben és zászlókban. A közös hadsereg, a haditengerészet és a külképviselet kizárólag Ausztria címerét és színeit használták; egyedül a kereskedelmi hajók zászlaja mutatta, hogy két állam alkotja a Habsburgok birodalmát.

A tegnap megjelent királyi kézirat ezt a régi sérelmet egy tollvonással meggyógyítja. Megállapítja a közös intézmények által használandó címet és jelvényt úgy, hogy Magyarország és Ausztria teljes függetlensége, önállósága, de egyszersmind megnyilvánuló kapcsolata is kifejezést nyer.

A magyar és az osztrák címer egymás mellett állanak a közös intézmények címerén s a két állam kapcsolatát az uralkodóháznak a két államecímer fölül emelkedő címere jelzi. Közjogilag teljesen korrekt megoldás.

Egyre kell a közönség figyelmét már most felhívni: a megállapított címer nem valami új közös ügy, nem „közös címer”, hanem csak a közös intézmények által használandó címer Magyarországnak és Ausztriának eddig sem volt, ezentul sem lesz „közös címere”, csak a közös intézmények részére állapított meg, milyen formában használják a két különálló állam külön címereit egymás mellett.

Érdekes, hogy a magyar állam középcímere megváltozik: belekerül Bosznia és Hercegovina címere is, megfelelően a magyar közjogi álláspontnak. Igaz, hogy a tényleges állapotnak megfelelőleg a tartományok címere Ausztria középcímérében is benne lesz.

Ősz királyunknak a magyar nemzet hűsége, vitésége, önfeláldozása iránt tanusított ez a fejedelmi imponálás elismerése méltán örömet vált ki országszerte.

A hivatalos lap következőkben közli a történelmi jelentőségű királyi kéziratokat:

A közös címer.

A királyi kézirat a külügyminiszterhez. A Budapesti Közlöny holnapi száma a következő legfelsőbb kéziratot közli:

Kedves Burián báró!

Attól a szándéktól vezetve, hogy az osztrák és magyar monarchia közös intézményeinek használatára a közjogi viszonyoknak megfelelő címerrel gondoskodjam, az Ausztriának és Magyarországnak Háza címere által egybekötött címereiből álló közös címet a mellékelt leíráshoz és rajzhoz képest megállapítom és Önt az új címernek a közös kormányhatóságoknál és a külügyi szolgálatban való alkalmazása iránt szükséges további intézkedések megtételére utasítom.

Kelt Bécsben, 1915. évi október 11-én.

Ferenc József s. k.

Burián István báró s. k.

Kedves Tisza gróf!
Házam és a külügyek miniszteréhez a másolatban idezart kéziratot intézem.
Kelt Bécsben, 1915. évi október 11-én.

Ferenc József s. k.

Tisza István gróf s. k.

A közös címer leírása.

A közös címernek ezidőszent két kategóriája állapított meg: a „közép” (I) és a „kis” (II) címer, míg a „nagy” címer megállapítása későbbi időpontra marad.

Ebből a célból az élválaszthatatlanul monarchiáként egyesült két államnak: Ausztriának és Magyarországnak külön-külön zárt egészet alkotó, egymás mellé állított címereit (B és C) a legfelsőbb uralkodóháznak a két állam címerpajzsai felül emelkedő s az aranygyapjas-rend nyakláncával körülvett címere (A) és a pragmatika szankeiéből, illetőleg az 1722/3. évi II. magyar törvényeink 7. szakaszából átvett: „Indivisibiliter ac inseparabiliter” jelmondat köti össze, fölvetetvén mindkét állami címerbe s a középcímerben addig, míg Bosznia és Hercegovinának a monarchiában elfoglalt államjogi helyzete rendezést nyer, e tartományok címere is.

I. A középcímer.

Ez a címer a monarchia két államában megállapított, saját koronájukkal fűdött középcímerekből és az állami címereknek egy-egy pajzstartójából olyképpen alakul, hogy alattuk aranyos diszitmény van, amelyen átfonódik a jelmondatos szalag s a címerek között helyet foglal a három legnagyobb érdemrend is.

A. A legfelsőbb uralkodóház címere a két államnak; Ausztria és Magyarország címerpajzsaira, fölülük emelkedve, akként helyezkedik, hogy azt a két államecímer történelmi koronái: az osztrák császári korona és a magyar szent korona magasságban fölmulják.

Ennek a címernek pajzsa kétszer hasított középső vörös mezéjében ezüst pólya (Ausztriai Ház); jobbról aranyban kékkoronás, kékkel fegyverzett, kiöltött kéknyelvű vörös oroszlán (Habsburg) és balról aranyban három, haránthelyzetű, csonkított ezüst sassal megrakott vörös harántpólya (Letharingia).

A pajzson az osztrák császári hercegeket és magyar királyi hercegeket megillető hétaraboncsos királyi korona nyugszik; a pajzstól az aranygyapjas rend nyakláncá vess körül.

C) A magyar szentkorona országainak balról álló egyesített címere nagypajzsot (b) tüntet fel ráhelyezett középpajzsot (a).

a) A hasított középpajzsot a magyar állam kis címere: Jobbról vörössel és ezüsttel hétszer vágott mező; balról vörös mezőben zöld hármahalomnak aranykoronás, kiemelkedő középső részén ezüst talpas kettős-kereszt.

b) A nagypajzs négyelt; behajlószélű, betölt, hasított ékkel.

1. (Fent jobbról.) Dalmát királyság: Kékben három (2, 1) aranykoronás, szembenéző arany oroszlánfej.

2. (Fent balról.) Horvát királyság: Öt sorban ezüsttel és vörössel ötször-ötször sakkolt mező.

3. (Lent, jobbról.) Szlavon királyság: Kék mezőben két ezüst, hullámos keskeny pólya közt vörösben természetes színű, futó nyest, a felső keskeny pólya fölött lebegő, sugárzó, arannyal keretezett, hatágu vörös csillag.

4. (Lent, balról.) Erdély: Vörös keskeny pályával osztott mező; lent kékben arannyal fegyverzett, kinövő fekete sas, a melyet a felső jobbsarokban sugaras arany nap, a felső balsarokban fogyó ezüst hold-sarló kísér; lent aranyban hét (4, 3) három ormu vörös bástya (vár) egy-egy zárt kapuval, két-két oromsorral — a felső három, az alsó négy ormu — és az oromsorok között két-két ablakkal.

5. (Ék, jobbról.) Bosznia és Hercegovina: Aranyban a balszáron ezüst felhőkből ki-nyuló, könyökben hajlott vörösrubás kar, pusza kezében arany markolatú, kivont görbe szablya.

6. (Ék, balról.) Fiume: Vörösben sziklán álló, balra néző, arannyal fegyverzett, fekete kétéfű sas, amely bal karmát fekvő barna urna tartja, ebből viz ömlik bőségesen a szikla alja felé; a kétéfű sas fölött kék bálésű, lengő kékszalagos lebegő császári korona.

A pajzson a magyar szent korona nyugszik és a pajzstól balról lebegő, fehérruhás aagyal tartja.

A legfelsőbb uralkodóház címerpajzsát körülvéve aranygyapjas rend alatt a két állami címer között a három legnagyobb érdemrend nagykeresztjei foglalnak olyképpen helyet, hogy a katonai Mária Terézia-rend a maga vörös-fehér vörös szalagján legfelül van és ehhez csatlakozva következnek egy sorban egymás alatt — nyakláncokon — a magyar királyi Szent István rend és az osztrák császári Lipót-rend.

Az egész csoportosítás alatt levő diszitményen az Indivisibiliter ac Inseparabiliter jelmondatot fekete lapidáris betűkben viselő, aranyszélű ezüst mondatszalg fonódik át.

II. A kis címer.

Ez a címer a legfelsőbb uralkodóház címereiből (A) és a két államnak: Ausztriának és Magyarországnak jelmondatos szalaggal összekötött kis címereiből (B és C) alakul ugyanabban a csoportosításban, mint a középcímere, de a pajzstartók és az érdemrendek hiányzanak.

A. A legfelsőbb uralkodóház címere ugyanolyan mint a középcímerben (lásd fent I. A. alatt.)

B. Ausztria kis címere arany pajzs, amelyben mindkét fejen királyi koronás, arannyal fegyverzett, fekete kétéfű sas látható, a mely jobb karmában kardot és kormánypálcát, bal karmában pedig birodalmi almát tart (a császári méltóság jelképe.) A sas mellén vörös szív-pajzsban ezüst pólya („Ausztriai Ház”) A pajzson az osztrák császári korona nyugszik.

C. Magyarország kis címere hasított pajzs; jobbról vörössel és ezüsttel hétszer vágott mező, balról vörös mezőben zöld hármahalomnak aranykoronás, kiemelkedő középső részén ezüst, talpas kettős-kereszt. A pajzson a magyar szent korona nyugszik.

Közvetlenül a pajzsok alatt van az Indivisibiliter ac Inseparabiliter jelmondat fekete lapidáris betűkben viselő, aranyszélű, ezüst mondatszalg.

Hadi- és hajóhadparancs.

A király ez alkalomból a következő hadi- és hajóparancsot adta ki:

Akarom, hogy Hadseregem zászlaja és Haditengerészetem lobogója közjogilag megfelelő jelképe legyen annak a kapcsolatnak, amely a Pragmatica Sanctio alapján az osztrák és magyar monarchia két állama között fennáll.

Jóváhagytam tehát, hogy a hadsereg zászlaja és vezérszászlaja egyik oldalán Ausztriának és Magyarországnak egymás mellé helyezett címereit viselje. Ezeket egymással Háza címere köti össze és az: INDIVISIBILITER AC INSEPARABILITER jelígyes szalag övezi. A másik oldal közepére Névjelvényem, sarkaiba váltakozva a császári korona és a magyar szent korona állíttassék.

A zászló és vezérszászló színe fehér; szélein váltakozva fekete-sárga és vörös-fehér-zöld háromszögű lángivek veszik körül.

A színek alkalmazása tekintetében változatlan tengerészeti lobogón az „Ausztriai

más árak addig voltak napiárak, míg a termelőknek tetszett. Ha pénzre volt szükségük a termelőknek, nyomban, újabb árakat kellett megszabni, mert különben nem volt áru. Ez nem egészséges állapot. A hatóság már a háboru kezdetén maximálhatta volna az árakat 1914-re. 1915-re pedig a termények mennyiségének megállapíthatásakor, tehát június végén. Ugyanakkor meg kellett volna állapítani a jószágárakat is.

A maulasztásokat még ha nehezen is, de lehet pótolni, mert még mindig jobb most, mint — az eddigi szokások szerint — később.

A mi Jani fiunk . . .

Negyvenöt év körüli asszony, de mégis, amint leemelni hajlott válláról a nehéz tejes kannát és fájó sóhajással leteszi a földre festett padra, azt hinné az ember, tui van a hatvanon. Pedig sokat, nagyon sokat találkótam vele, délelőtti napsütésben, amint hezta naponta a szokásos tejet és boldogan beszélt az ő megsebesült Jani fiáról.

És most, e máskor derűs arcú, vidám asszony egy hét alatt sápadt, szótlán, megtört öreg asszonnyá vált, ki, hogyha honvédet lát, sir . . .

Mert ilyen volt az ő Jani fia is.

Augusztusban, a háboru kitörésekor ment el a váradi honvédekkel Nagy János nagykereki legény, id. Nagy János gazdamber fia.

A szerb harcra került, hol számos ftközetben vívott csaták után megsebesült. Egyik szegedi kórházba került s onnan irogatta haza rózsaszínű lapjait szüleinek. Hogy könnyű sebe van, jól érzi magát és nemsokára meg fog gyógyulni. Szülei mindent megpróbáltak, hogy Váradra kerülhessen ispotályba, de nem sikerült.

Azonban az apai szív sehogysem hagyta nyugodni id. Nagy Jánost. S egyszer fogta kapta magát, jól megpakolta az átalvétót mindenféle hazai jóval és elindult Szegedre, be az ispotályba.

A fia éppen aludt, mikor odaérkezett. Leült az ágya szélére és úgy leste az ő szerelmes, derék jó fiának szivedobbanását. S a fiu, mikor felébredt, boldogabbra nem is ébredhetett volna, — édes szülő apja karjaiban találta magát.

Azonban ez a boldogság is hamar véget ért, de a fiu nem felejtette el soha. S alig hogy haza érkezett id. Nagy János, már is levelet hozott a posta. A Jani fia írta.

Kelt levelem Szegeden a rezervespítályban.

Tudatom kedves szüleit, hogy jó egészségben megvagyok, melyhez hasonló jókat kívánok édes szüleitnek is. Tudatom, hogy nemsokára berukkolok az ezredemhez ahonnan újból felmegyek a harcra.

Nagyon jól esett, hogy édes apám meglátogatott és el nem felejttem, míg élek, soha. Kérem is édes szüleit, hogy ha talán a csatában elesnék, ne búsuljanak nagyon, mert ahol én voltam, ott már nagyon sokan elesetek és akik ott elesetek, azok a házáért haltak meg.

Kedves Szüleim kezét csókolja szerető fiuk

Jani.

Alig jött meg a levél, újból elment a harcra ifj. Nagy János. A szülők aggodalmán kívül Márton Sándor tábori esendő jó barátja kísérte el, kivel együtt volt a

szegedi kórházban, s akit ott tanított meg írni.

S a lapok, mik hetenként rendszeresen érkeztek, egyszer csak elmaradtak s helyette jött a szomorú hír, hogy ifj. Nagy János elesett.

A Kárpátok védelmében, Sztropkónál omlott ki piros vére, mint annyi más derék bajtársának, akik vele együtt harcoltak.

Azóta görnyedt így meg, azóta gyászol és sir, azóta öregedett meg idősbb Nagy Jánosné, meg idősbb Nagy János.

— Irtunk kérem alásan a sztropkói tisztelendő urnak, hogy írja meg, hol fekszik a mi Jani fiunk. Hátha megtalálhatnánk és hazahozhatnánk.

De bizon nem lehet. Azt írja a tisztelendő ur, hogy hárman fekszenek egy sírban, nem lehet megtudni, hogy melyik a Jani.

— Vigasztalni próbálok, hogy ne búsuljon, majd megsegíti a jó Isten, majd megállítja őket azért, hogy ilyen derék, hősi fiut neveltek a hazának, aki megtudott halni érte.

— Hasztalan már nekünk minden, fiatal ur! Lehet most már béke, hullhat mi közénk most már az arany, nem vigasztal az meg már mi bennünket!

Ki adja vissza nekünk, ami áldott jó, derék Jani fiunkat . . . ?

..HIREK..

* **A negyvenkétéves és szabadságot népfelkelők bevonulása.** A hivatalos lap közli a honvédelmi miniszter rendeletét, hogy 1873., 1874. és 1875. évben született, fegyveres szolgálatra alkalmasoknak talált népfelkelők november 3-án bevonulni tartoznak. — Hasonlóképp behivatnak november 3-ra azon 1872., 1873., 1874. évi és fiatalabb születésű A) alosztály (katonailag kiképzett) népfelkelők, akik egy ízben már bevonultak, de aztán szabadságoltattak. Ugyanakkor tartoznak bevonulni az önkéntes belépés folytán besorozottak, tehát az egyéves önkéntesek is, bármely korosztályba tartozzanak is. A közös hadsereghez beosztottak Ujvidék helyett Pécsre, a honvédek pedig Ujvidék helyett Szabadkára tartoznak bevonulni a 6. honvéd gyalogezred pótzászlóaljához.

* **Hatósági husárok.** A legutóbbi piaci árak figyelembevételével a viszonyokat mérlegelve, a sertésus, szalonna és zsírért követelhető legmagasabb árak folyó hó 13-tól 17-ig a következőkben állapítottak meg: Sertésus, 20 deka nyomtatékkal, kilónként 5 K 80 fill., sertésus nyomtaték nélkül 6 K 20 fill., sertésus, füstölt 6 K 70 fill., kolbász, füstölt 6 K 20 fill., szalonna, olvasztani való 7 K 30 fill., szalonna, füstölt, sózott 7 K 40 fill., szalonna, pörkölt, paprikázott 7 K 40 fill., hárj 7 K 50 fill., tepertő, préseletlen 5 K, sertés zsír 7 K 70 fillér. Nagyvárad, 1915. október hó 12. én. Lukács Ödön, polgármester-helyettes.

* **Dr. Giesswein Sándor előadása.** Hírül adtuk, hogy az „Állandó béke” nagyváradi női bizottságának sikerült megnyernie dr. Giesswein Sándor orsz. gyűl. képviselő, pápai prelátest egy előadás megtartására, ki október 17-én d. u. fél 6 órakor a városháza közgyűlési termében „A háboru szociális tanulságai” címmel fog előadást tartani. A város intelligens közönsége nagy várakozással tekint az érdekes felolvasás elé. Belépti díj 50 fillér.

* **A székesegyház legújabb díszítése.** Fraknói Vilmos püspök bőkezűségéből a nagyváradi l. sz. székesegyház gyönyörű díszítéssel gazdagított. Szent László király életnagyságot meghaladó arany májlikából készült domborművé képe ez, középkori mustrájú, aranyozott háttérrel. A szent király tetőtől csaknem térdig van ábrázolva, gazdag daliás öltözetben. Gyönyörű feje profilban, tekintete égnek irányozva. Homlokát egyszerű korona fedi, egész fejét gazdag dícsfény veszi körül. Jobbjával hatalmas bárdot emel, balja egyenes, gazdag művi kardja markolatán nyugszik. Vörös, ujjatlan, testhez álló zseke borítja mellét, hatalmas karjait páncél fedi. Széchényi Miklós püspök ismert finom ízlésével találta meg a legszerencsésebb helyet a gyönyörű kép számára a székesegyházban: a Szt. Kereszt kápolnájának jobb oldalát, hol két pár jóniai féloszlop pompás keretet ad a képnek. A két pár oszlop mögé falat húzatott a püspök s e falnak embermagasságban kezdődő fülkéjébe helyeztette a domborművet, mely több darabban érkezett Váradra s itt illesztették össze. Tudvalevőleg a Szt. Kereszt kápolna a székesegyház bejáratától jobbra az első. Ugy reggel nyolc óra tájban pompás világitást kap a kép, mint egy tündöklő látomás ragyog elő a homályos háttérből: mintha küzdő magyarjai jó harcának diadalért fohászkoznak Istenhez hű szolgálója, dícsőséges daliás László király.

* **Lukács Géza tábornok Nagyváradon.** Egy délceg, ősz magasrangú katonatiszt tünt fel tegnap Nagyvárad főutvonalán, akit jobbról, balról szívélyesen üdvözöltek a járókelők, mint kedves ismerőst. Csak az idegen tisztek és katonák nem tudták, ki ez az ősmérs tábornok. Ez a kedves ismerős Lukács Géza tábornok, aki tegnap rövid tartózkodásra hazaérkezett családját látogatására. Lukács Géza, mint nyugalmazott ezredes, a háboru elején önként kérte, hogy ténylegesítsék s a déli harctéren azóta kitűnő szolgálatot tett. Igen sokszor nehéz körülmények között bravuros győzelemre vezette katonáit. Ennek legfelsőbb elismerése nyilatkozott meg, mikor a vaskoronarendőt kapta a hadiékítménnyel, legutóbb pedig tábornokká nevezetett ki.

* **Vetítő-est a Katholikus Körben.** Tegnap este ismét zsufolásig telt meg érdeklődőkkel a Katholikus Kör pompás nagyterme. Tegnap tartották meg ugyanis a Kör második vetítő estélyét. Ez alkalommal Vucskics Gyula dr. kanonok tartott rendkívül érdekes előadást. A bemutatásra került képek a világháboruban kivívott legelső rettenetes katasztrófájáról, a mazuri tavak körüli győzelmekről készültek. Az előadó élénk színekkel rajzolta a közönség elé a németek nagy győzelmét, mely az orosz gőzhenger összeomlásának kezdetét jelentette. Nem ki-

sebb érdeklődés mellett mutatta be dr. **Vucskics Gyula** kanonok az olasz harctérről készült felvételeket. Az élvezetes előadást nagy tapssal és éljenzéssel honorálta a közönség. A legközelebbi vetítést kedden lesz, amikor dr. **Krüger Aladár** tart érdekesnek ígérkező előadást az elmúlt téli hadjárat egyik legfontosabb hadszínteréről, a Kárpátokban lezajlott nagy orosz offenzíváról, mely minden eredmény nélkül tört meg a magyar seregek áttörhetetlen érefalán.

*** A Vörös-Kereszt harmadik, utolsó estéje.** A Vörös-Kereszt vetítéstéjei a legpáratlanabb sikert vívták ki, s előreláthatólag az anyagi siker sem marad mögötte az erkölcsinek. A Vörös-Kereszt rendezősege ma megismétli az előadást, mégpedig teljesen egyforma, mérsékelt helyárrakkal. Az előadást melegen ajánljuk a Kath. Népszövetségi tagok figyelmébe, mivel ez különösen az 5 részükre tesz megismételve. Az ünnepély kezdete délután 5 órakor lesz és teljesen az eredeti műsorral lesz megtartva, csupán a „Tépésesinálók” című élőkép marad el. Az ünnepélyre diákjegyek is lesznek kiadva, melyeknek ára 20 fillér, s így semmi akadályja sincs annak, hogy Nagyvárad tanulói fűsága minél nagyobb számban jelenjenek meg a vetíté-előadáson.

*** Az öreg népfőlkelő tisztek tanfolyama.** A besorozott 43-50 éves volt tisztek kiképzési tanfolyamának felállítása elhalasztatott. A m. kir. honvédelmi miniszter folyó évi október 8-ikán a következő körrendeletet bocsátotta ki: A besorozott 43-50 éves volt tisztek és tisztjelöltek négy hetes kiképzési tanfolyamának felállítása elhalasztatott, miért is a kiképzési tanfolyamba való felvételre, valamint a népfőlkelő tiszté való egyidejű kinevezésre és az idő előtti behívásra vonatkozó, a honvédelmi miniszterhez címzett és a tartózkodási hely szerint illetékes népfőlkelő parancsnokság útján benyújtandó kérvényeknek beérkezési határideje 1916. évi január hó 5-ikéig meghosszabbíthatik.

*** Nagyvárad gabonaszükséglete biztosítva van.** A belügyminiszter tegnap értesítette Nagyvárad városát, hogy Nagyvárad város közönségének az 1915-16. évi gabonaszükségletének fedezésére 950 waggon gabonát állapít meg s ebből 267 waggon ipari feldolgozásra esik. Tehát az 1916. évi augusztus hónapig Nagyvárad városa ennyi gabonát szerezhet be. Ezáltal Nagyvárad város közönségének gabonaszükséglete teljesen biztosítva lesz.

*** Özv. Glatz Antalné meghalt.** Debrecenből vesszük a hírt, hogy ott özv. Glatz Antalné szül. Markovits Vilma életének 59. évében hétfőn este fél 10 kor meghalt. Az elhunyt urnó Biharvármegye és Nagyvárad város volt főispánjának: Glatz Antalnak özvegye volt. Temetése holnap, csütörtökön d. e. 9 órakor lesz Debrecenben. Özv. Glatz Antalné már rég óta szívbjában szenvedett, mely egy asztmatikus roham közben halálát okozta. Az elhunyt festvére volt Markovits Antal ináncsi földbirtokosnak, özv. Cziffra Gerónének és özv. Vertán Lászlónének s halála egy nagy tekintélyű, kiterjedt családot borított gyászba.

*** Három árva.** A eszvási plebános értesít, hogy hivi: Merza Lajos, Szabados Imréné és Hevesi Mihályné földművesek felajánlották, hogy három hadi árva náruk otthonra talál, s ha a gyermekeket megszeretik, hajlandók az árvákat örökbe fogadni.

*** Kitüntetett hősök.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király **Rasticevói Milius Károly** 19. táberi tüzérezredbeli századost, **Bondy Lipót** 2. honvédezzredbeli hadnagyot, **Konsitzky Ádost** 101. gyalogezzredbeli tartalékos főhadnagyot, **Voinovic Tivadar** 37. gyalogezzredbeli főhadnagyot, **szunyogi Szunyoghy Andor** 7. h. e. belí főhadnagyot és **Derzsi Géza** 19. t. t. e. belí főhadnagyot legfelsőbb dícsérő elismerésével tüntette ki.

*** A fémtárgyak ára.** A m. kir. honvédelmi miniszter ur 262315 eln. 20/b./1915 számú rendelete alapján közhírré teszem, miszerint a f. évi szeptember hó 26-ától 13462 eln. 20/b. 1915 számú honvédelmi miniszteri rendelettel hadi célokra igénybevettnek kijelentett fémtárgyaknak az idézett rendelet 5. § a szerint a főmközponti részvénytársaság által szabadkézből történő vásárlása esetére a következő árak állapították meg: Tiszta nikkell tárgyakért kilogramonként 15 korona. Vörösrész tárgyakért, más anyagból való alkatrészek nélkül 5 korona 50 fillér. Vörösrész tárgyakért, más anyagból való alkatrészekkel 5 korona. Tiszta sárgaréz lemezből és tombaklemezből készített tárgyakért más anyagból való alkatrészek nélkül 3 korona 75 fillér. Tiszta sárgaréz lemezből és tombaklemezből készített tárgyakért más anyagból való alkatrészekkel 3 korona. Tiszta öntött sárgarézéből való tárgyakért más anyagból való alkatrészekkel 2 korona. Tiszta öntött sárgarézéből való tárgyakért más anyagból való alkatrészek nélkül 2 korona 50 fillér. Nikkellel, vörösrézzel vagy sárgarézzel bevont vagy lemezzelt, de lényegükben más anyagból való tárgyak nem vétetnek meg. Ezen rendeletet azon kiegészítéssel teszem közhírré, hogy a 13462 eln. 20-b. sz. rendelettel hadicélokra igénybe vett tárgyak vásárlására csak azok a kereskedők jogosultak, akik erre való megbízásukat a magyar szent korona országainak főmközpontja részvénytársaság által kiállított, a nevezett részvénytársaság cégjegyzésével ellátott és a polgármester által láttamozott megbízó levéllel igazolják. A vásárlás alkalmával a megbízott kereskedők a fentebb közölt árakat a polgármester által láttamozott jegyzékét is tartoznak az eladóknak bemutatni. Nagyvárad, 1915 október hó 8. **Rimler Károly**, polgármester.

*** Be kell jelenteni a szánokat.** A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 37514/1915. számú megkeresése alapján felhívom mindazon szánka tulajdonosokat, akiknek teherszánka, személyszállító szánka és kézisánka (rodli avagy másféle szánka) van birtokukban, valamint a szánka készíttéssel foglalkozó kocsigyártó iparosokat, miszerint a birtokukban levő szánkák számát és minőségét, valamint a minőség szerint azt, hogy a teherszánkának mennyi az ön-sulya, a személyszállító szánka pedig egy avagy kétfogatú e, a város tanácsa katonai ügyosztályánál (Városháza II. emelet 32. sz. szobában) a folyó évi október hó 18-ig mulhatatlanul jelentésük be. Egyben ugyan ezen határidő alatti jelentkezésre hívom fel mindazokat az iparosokat és mesterembereket, akik szánka készíttéssel is szoktak foglalkozni, avagy annak készítéséhez is értenek. Végül megjegyezni kívánom, hogy a szánkának átvétele illetve megvásárlása esetén alj- és oldal deszkákkal kell ellátva lenniök. Nagyvárad, 1915 október 8. **Eleméry Ferenc** katonaiügyi tanácsnok.

*** Zauzi kisasszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simer Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszólni kezd. Nem én lettem hátlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ajdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása elesóárban. Hár különlegességek.

*** Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perez alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** Hogyha megálinak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, pánok, kondenzált tej és tejpör, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány-féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téltre tea vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 füveg Diana sóborsesz 56 fillér. **Vigyázat!** Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag **Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut.** Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefoa sz. 635.

*** Családi rum vaníliával vagy ananász** ízrel literje K. 3-20. Mindenféle likör essentiák 1 füveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

*** Kiadó november elsőjére** Rákóczi ut 7. szám négy szoba fürdőszobával, Kőrös utca 15. sz. ötszobás modern ujlakás, Értekezni ott és **Oláry I. egnél**

*** Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Kökögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle **hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

CIPÓ
ajdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Kiadó 4 szobás utcai lakás** mellékhelyiségekkel méltányos árban november hó 1-re. Kálvária-utca 20.

Cukor elővételben
10 kgtól kilogramonként 102 fill. a Nagyvárad Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezetében. Rákóczi-ut Orsolyazárdaépület. Telefon 789.

SZÍNHÁZ

Hetű műsor.

Szerda: Lyon Lea.
Csütörtök: A tavasz.
Péntek: Kornevelli harangok. (Gyöngyi Jolán fellépte.)
Szombaton: Sybill. (Kálmán Mancsi fellépte.)
Vasárnap délután: Drótos tót.
Vasárnap este: Korzó szépe. (A Vig-színház operettjének bemutatója.)

A tavasz új szereposztással.
A régebbi, annak idején oly számottevő sikereket aratott operettek közül csütörtökön A tavaszt hozza színi a Szigligeti színház operette együttese. Ez alkalommal Csapó ügyvédet Békefi játssza, kitűnő szerep jut Zsigmondy Annának. Leövey számára első-rangu komikus szerepet kínál az előadás, amelynek során a szereposztás arról is gondoskodott, hogy T. Pogány Janka, Farkas Pál, Tompa Béla, Perényi, Dózsa, Urai Blanka és Somogyi Rózsi is nagyban hozzájárulhassanak az est sikeréhez.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” október 10-iki száma folytatja haretéri képeinek közlését: a mostani számban különösen a Szereth és a Strypa közötti véres harcokról közölt képek keltenek majd feltűnést. Szépirodalmi olvasmányok: Lackó Géza és Kupria regénye, Radó Antal verse, Szöllősi Zsigmond tárcája, eikk Zrinyi a költő haditudományi eszméiről stb. Egyéb közlemények: a budapesti új dominikánus templom képe s a rendes heti rovatok: a háború napjai Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálózás stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-u. 4.).

Új Idők. Az Új Idők legújabb száma számos képet közöl francia és olasz ellen-ségeinkről, az antant hadvezéreiből és a Franciaországban internált magyarokról. Az illusztrált részből megemlítjük még Boris nagyhercegnek, Bulgária trónörökösének és a bolgár hadsereg fővezérének képét. A szövegéből megemlítjük Csathó Kálmán Varju a toronyórán című regényét, Krudy Gyulának A budai öreg ur című elbeszélését, Molnár Elek dr tanulmányát A fázásról, Zsoldos László Nubia párduea című novelláját, az idegen írók rovatából pedig Péter Altenberg apróságát. A pillanatfölvételek rovata, Zilabý Lajos, Dingha Béla és Lenkei Henrik versei, apróbb cikkek és a fordított regény tarkítják még az Új Idők e heti számát. Az Új Idők előfizetési ára negyed évre öt korona.

A Társaság. A magyar nőről írt poetikus vezetőcikket Nádasdi Baán Achilles A Társaság legújabb számába, melyben Lázár István regényének folytatásán és Lampérth Géza vígjátékának befejezésén kívül Barabás Atala szép tárcája Lázár István novel-lája, valamint Rózsa Miklós és Kázmér Ernő cikkei vonják magukra figyelmünket. Nem hiányoznak ezuttal sem a Miért? rovat kedvelt aktualitásai, míg verset Sass Irén és Tóth László írtak az új számba, melynek illusztrációi most is érdekesek és aktuálisak. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K,

félévre 10 K, negyedévre 5 K. Mutatvány-számot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Vitz szálló.

ZENE ÉS MŰVÉSZET

Művészi hangverseny a Vigadóban. A 11-ik hadtest önkéntes iskolája tegnap ismét magas színvonalon álló hangversenyt rendezett a Vigadóban. Valaki az-al jellemezte ezt a hangversenyt, hogy béke-időben 50,000 korona kellene Nagyváradon ilyen színvonalú hangverseny rendezéséhez. A drezdai, a bécsi opera legkiválóbb művészei léptek föl és szereztek igazán feledhet-len műélvezetet a közönségnek. Kivülök Sz. Zsigmondy Anna, Mosshammer tanár, a kitűnő hárfaművész és Schwarcz Sárika budapesti gordonkaművész nő gyönyörköd-tették a közönséget. Hangverseny után a Fekete Sas éttermében ugyancsak a tartalékos tiszti iskola növendékeiből alakult tiroli népies zenekar szórakoztatta a közönséget és varázslott a Fekete Sasba egy estére né-met kedélyességet. A meghívott zártkörű társaság igazán feledhetlen este emlékével oszlott szét a hajnali órákban.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad város tanácsa.

29224—1915. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. rokkantügyi hivatal 2405—1915. számú megkeresése alapján a következőket teszem közhirrre:

A rokkant katonákat gondozó szervezetről f. évi szeptember hó 4-én 3301. sz. a. kibocsátott miniszterelnöki rendelet 3. § a értelmében a Rokkantügyi Hivatal hatáskörébe tartozik egyebek közt a rokkant katonák munkájának közvetítése is.

Azok a csönkített, béra és belbeteg katonák, akik a Rokkantügyi Hivatal intézeteiben orvosi utókezelésben és gyakorlati oktatásban részesülnek, az utókezelés és oktatás tartama alatt kísértetnek figyelemmel abból a szempontból, hogy szükséges lesz-e számukra állandó keresetet nyújtó és család-jukkal együtt való megélésüket biztosító munkaalkalmat szerezni. Sokan lesznek azonban, s már is vannak olyanok is, akik a katonai kötelekbből felülvizsgálat után elbocsátatnak anélkül, hogy a Rokkantügyi Hivatal intézeteiben megfordultak volna. Ezek nagyobb részét előbbi lakóh-lyükre tér nek vissza, vagy az ország más vidékein tartózkodnak s bizonyára nem csekély szám-ban akadnak köztük olyanok, akik korábbi foglalkozásukat testi fogyatkozásuk, vagy a megváltozott munkaviszonyok miatt többé nem folytathatják, újabb munkaalkalomhoz pedig saját erejükből nem juthatnak.

Ennélfogva kívánatos volna, ha a munka nélküli rokkant katonák munkaközvetítésért közvetlenül a Rokkantügyi Hivatalhoz fordulnának.

Nagyvárad, 1915. október 9.

Rimler Károly,
polgármester.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

28981—1915. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 13100/1915. eln. sz. körrendeletével az 1873. 1896. években született s a bemutató szem-léken alkalmatlannak talált népfelkelésre kötelezettek kivül elrendelem a népfelkelési tényleges szolgálat alól bevonulásuk előtt vagy után akár meghatározott, akár bizony-talan időre felmentett népfelkelésre kötele-zettek (felmentett volt tisztek is) összeírását.

A külön kibocsátott hirdetmény szerint az összes felmentett népfelkelésre kötelezet-teknek is jelentkezni kell a városi tanács katonai ügyosztályánál a folyó évi október hó 11-től 17-ig terjedő időben.

A körrendelet értelmében a felmentett népfelkelésre kötelezettek a jelentkezéskor igazolni kötelesek, vajjon még mindig azon viszonyok között vannak e, amelyek a fel-mentést indokoltá teszik és pedig:

1. a hadicélú szolgálatokra dolgozó gyá-raknál, vállalatoknál, üzemeknél stb. levő katonai paranesnokság által kiállított igazol-vánnyal; ellenben a nem hadicélú szolgál-atokra dolgozó gyáraknál, vállalatoknál, üze-meknél stb. alkalmazott népfelkelésre köte-lezettek a gyár, vállalat, üzem stb. vezetősé-gé által kiállított és a felmentett lakhelye szerint illetékes községi előljáróság (Nagy-váradon a rendőrkapitányi hivatal) által lát-tamozott igazolvánnyal bizonyítani tartoznak, hogy az illető gyárban, vállalatnál, üzemenél stb, mely felmentésüket kieszközölte, még mindig alkalmazva vannak;

2. akik mint iparosok és vállalkozók vannak felmentve, a községi előljáróság (Nagyváradon a rendőrkapitányi hivatal) által kiállított bizonyítvánnyal igazolni kö-telesek, hogy felmentésük jogcíme fennáll:

3. a különböző pénzüzeteknél, rész-vénytársaságoknál, szövetkezeteknél, gazda-sági egyesületeknél, ármentesítési s egyéb magán vagy közcélú szolgáló társulatoknál alkalmazott egyének, az illető intézet, egye-sület vagy társulat vezetősége által kiállított s a felmentett lakhelye szerint illetékes községi előljáróság (rendőrkapitányi hivatal) ál-tal láttamozott bizonyítvánnyal kötelesek jogcímük fennállását igazolni;

4. az 1. 3. pont alatt fel nem sorolt egyének is felmentési jogcímük fennállását igazolni tartoznak.

5. A közszolgálatban alkalmazott, vala-mint az önálló mezőgazdák föld- és szőlő-birtokosok és azok alkalmazottai, akik össze-írás végett ugyancsak jelentkezni tartoznak, jogcímük fennállását esupán a népfelkelési igazolványi lapjuk hátlapjára vezetett zára-dékolással tartoznak igazolni.

Mindezek folytán felhívom a felmentett népfelkelésre kötelezettek közül az 1. 4. tétel alatt felsoroltakat, hogy az összeírásra való jelentkezésükkor a fentiek szerint ki-állított szabályszerűen záradékoltt igazolványt hozzák magukkal.

Az 1. és 3. pontok alatt felsorolt inté-zetek vállalatok és üzemek vezetőségét pedig felhívom, hogy az üzemenél, intézetük-nél, vállalatuknál felmentett összes alkalmazottak névjegyzékét a felmentettek neve, születési éve, lakó-címe, alkalmazásának minősége, fel-mentési jogcíme és a felmentés számának feltüntetése mellett legkésőbb október hó 17. ig hozzám terjeszék be.

Az 5. pont alatt felsorolt közhivatalok a záradékolást ugyis eszközölhetik, hogy az illetőhivatalnál levő felmentett alkalmazottak számának megfelelő igazolványi és utalási lapot kérnek a katonai ügyosztálytól s azo-kat kitöltve s szabályszerűen záradékolva a fentjelzett határidőig beszolgálatják.

Nagyvárad, 1915. október 9.

Eleméry Ferencz
katonai ügytanácsnok.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

13100.—H. M. elo. 18.—1915 szám.

29245—1915 szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. honvédelmi miniszter ur 15296/1915 eln. számú körrendelete szerint a háborúnak hosszú tartamával járó, a fegyverzet, lőszer és más hadianyagban mutatkozó és folyton fokozódó szükségletnek fedezése parancsoló köteleesség teszi, hogy minden egyes a fenti élt szolgálói minősített szakmunkás biztosítsassék.

Ez okból a honvédelmi miniszter ur idézett körrendeletében elrendelte, hogy a szakmunkások újból összeírassanak s ezen összeírásnál a hatóságok a legnagyobb alaposággal és szigorúsággal járjanak el.

Különösen szükségesnek mutatkozik az újabb összeírás azért, mert az előző összeírásoknál a szakmunkások az egyes mesterségeken belül nem voltak a specialis munkakör szerint osztályozva (pl. a régi összeírásban csapán „öntő” volt felvéve, pedig ezen szakon belül van vas-, acél- és fémöntő) holott kívánatos, hogy minden munkás specialis munka köre szerint tartassék nyilván, illetve alkalmaztassék.

A miniszteri rendelet szerint külön külön összeírandók a 1. vasszertgályos, 2. fémesszertgályos, 3. géplakatos, 4. mű- vagy egyéb lakatos, 5. vas szerszám készítő, 6. egyéb szerszám készítő, 7. kovács, 8. maró, 9. vasöntő, 10. acélöntő, 11. fémöntő, 12. kazánkovács, 13. kocsigyártó, 14. műszerész, 15. précsi- és műszerész, 16. acél hengertő, 17. kalapácskezelő, 18. furós, 19. kupol kemence kezelő, 20. ólomforrasztó, 21. bádigos, 22. bognár, 23. ács, 24. asztalos, 25. kőműves, 26. nyerges, 27. szijgyártó, 28. timár, 29. cipész, 30. szabó, 31. szűcs, 32. kazánapoló, 33. gépápoló, 34. vajár-bányamunkás, 35. esillés bányamunkás, 36. egyéb specialis bányamunkás.

A szakmunkások összeírásába való felvétel jelentkeznie kell minden 1865 évtől 1897 évig bezárólag született (18—50 éves) népfelkelő bemutatón szemlén fegyveres szolgálatra alkalmatlannak talált, vagy alkalmasságuk folytán bevonult és később tényleges szolgálatból elbocsátott s a fenti szakmában dolgozó B) alosztályú népfelkelésre kötelezetteknek.

Mint hogy az 1873. évtől 1896 évig bezárólag terjedő időben született azon összes népfelkelésre kötelezetteknek akik a sorozáskor vagy szemlén alkalmatlannak találtak vagy alkalmasságuk folytán bevonultak és később a tényleges szolgálatból alkalmatlanságuk folytán elbocsátottak a 13100/1915 eln. számú honvédelmi miniszteri rendelet folytán kiadott külön hirdetmény szerint a városi tanács katonai ügyosztályánál folyó évi október hó 11-től 17-ig terjedő időben amenny is jelentkezni kell, ezen évfolyamokra vonatkozólag külön felhívást nem bocsátunk ki, miután a pótszemlére való jelentkezéskor a szakmunkások összeírásában is fel fognak vétetni.

Ellenben az 1897. évi születésű, valamint az 1865 évtől 1872 évig bezárólag született s a fenti szakmákhoz tartozó B) alosztályú népfelkelésre kötelezettekkel ezuttal felhívom, hogy a szakmunkások összeírásába leendő felvétel végett 1915 évi október hó 11-től október 15-ig terjedő időben a városi tanács katonai ügyosztályánál annál is inkább jelentkezzenek, mert az aki a jelentkezési kötelezettségnek nem tesz eleget kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Nagyvárad, 1915 október 9.

Eleméry Ferencz,
katonai tanácsnok.

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. t. c. alapján utasítottak az 1873. évtől 1896. évig bezárólag terjedő időközben született összes népfelkelésre kötelezettek, kik tényleg nem szolgálnak — kivéve az 1873. és 1874. évi születésű katonailag kiképzett A) alosztályú, valamint az 1873., 1874. és 1875. évi születésű azon népfelkelésre kötelezettek, kik a népfelkelési bemutatón szemlén alkalmasságuk nyilvánítottak, de még be nem hívták — hogy összeírásuk végett a tartózkodási helyi községi előjáróságánál (városi hatóságánál), községekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek és pedig Nagyváradon a katonai ügyosztályánál (város háza II. emelet 32. sz.) 1915 évi október hó 11. napjától—október 17-ik napjáig.

A jelentkezés alkalmával a népfelkelésre kötelezettek netán birtokában levő munkakönyv vagy más, a személyi adatokat feltüntető okmány, illetőleg népfelkelési igazolványi könyv vagy lap, igazolásul felmutatandó.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezés-e utasított egyének összeírásuk után az előjáróságnak később közzétéendő rendelkezéséhez képest a folyó évi október 27-től december 31-ig terjedő időközben és helyen népfelkelési bemutatón pótszemlére fognak behívatni és elővezettetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasságuk bevonulásuk idejéről hirdetmény útján nyerne értesítést.

A népfelkelésre kötelezettek a bemutatón szemlére megbízható kísérővel fognak utazni, s úgy oda mint vissza a vasuton a harmadik osztályon (gőzhajón a második osztályon) ingyen utaznak.

A magyar szent korona országainak területén tartózkodó azon osztrák állampolgárok és bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyének, kik a felhívott korosztályokhoz tartoznak, hasonlóképen iratnak össze és hívatnak be bemutatón pótszemlére, mint a magyar állampolgárok.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderő törvény 21. § a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényrel bírnak, ebbeli mielőkségüket a bemutatón szemlén az illető intézet bizonyítványával igazoloi tartoznak.

Az összeírásnál tehát a fentiek értelmében mindenkinek (tehát a volt tiszteknek is, valamint az összes fölmentett népfelkelésre kötelezetteknek is) meg kell jelenennie, aki a fennebb megjelölt évek valamelyikében született és nem A) alosztályú, vagy oly alkalmasságuk nyilvánított B) alosztályú népfelkelésre kötelezett, ki eddig még be nem hívatott.

Ellenben a népfelkelési bemutatón szemlén való megjelenés és egyuttal bizonytalan időre a népfelkelési tényleges szolgálat alól is felmentettek a következők:

a) a pénzügyőrségnél tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — b) a vasutaknál és azok műhelyeiben, a forgalmi, pályafentartási, vontatási, műhelyi és szertári szolgálatban, továbbá a m. kir. állami vasgyárak központi igazgatóságánál és az annak vezetése alatt álló gyárakban és üzemekben tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — c) a posta- és távirtda intézetnél, az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságnál, a magyar királyi Folyam és tengerhajózási részvénytársaságnál, a Délmet dunagőzhajózási társaságnál, valamint egyes, a hadiforgalomban résztvevő s a cs. és kir. tiszti tengerszállítási vezetőség által külön kijelölt tengerhajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítő, vagy az azokhoz tartozó gyárakban és műhelyekben tartósan alkalmazásban álló népfelkelésre kötelezettek; — d) a köszénbánya munkásosza-

gokhoz tartozó népfelkelésre kötelezettek; — e) a hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 4. § a alapján személyes hadiszolgálatokra az összeírás előtt kiállított egyének, feltéve, hogy személyes hadiszolgálatokra jelenleg is igénybe vannak véve, illetőleg rendeltetésük folytán állandó tartózkodási helyüket már elhagyták és a bemutatón szemléig vissza nem tértek; — f) a határrendőrségnél állandóan és hivatásszerűen alkalmazott egyének (a szolgák kivételével) — g) a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezetek felszentelt, illetőleg felavatott és tényleg hivatásszerűen alkalmazott papjai és papi jellegű tanárai:

Az a), b), c), d), f), és g) betűk alatt említett népfelkelésre kötelezettek azt, hogy állandóan (tartósan) és hivatásszerűen vannak alkalmazva, felettes hatóságuk, igazgatóságuk stb., illetve munkásosztály parancsnokságuk, a vasutak és azok műhelyeinek alkalmazásában állók szolgálati főnökségük által szabályszerűen kiállított bizonyítvánnyal az összeírás alkalmával a községi előjáróságuk (körjegyző, városi hatóság) előtt igazolni tartoznak.

Az a), e) és f) betűk alatt említett egyének azonban csak abban az esetben igényelhetik a felmentést, ha az említett minőségükben legalább 1915. évi szeptember 15-e óta vannak alkalmazva és ez a körülmény fentemlített bizonyítványban szintén igazolattik.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkelési bemutatón szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlannak, az orvosok, a nyugdíjas és szolgálaton kívüli viszonyban levő katonai havidíjasok és a rokkantsági nyugdíjasok állományába tartozó egyének. A rokkantsági nyugdíjjal ellátott oszondörök csak azon esetben nem tartoznak megjelenni, ha a felülvizsgálaton mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlannak nyilvánítottak.

Azon népfelkelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési kötelezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t. c. 5. § a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, — a ki pedig a népfelkelési bemutatón szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karbantartással v szertetik elő és a katonai behívás iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890 évi XXI. t. c. 4. § a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

A hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. alapján annak idején kirendelt vagy ezuttal kirendelendő azok a 18—50 éves népfelkelésre kötelezettek, kik a fegyveres erő kötelékében teljesítettek személyes szolgálatot, illetőleg a köszénbánya munkásosztályokhoz tartoznak, az 1886. évi XX. illetőleg az 1915. évi II. t. c. alapján behívottak tekintetnek.

Kelt 1915. évi szeptember havában.

x **Négy szoba és előszobából álló lakás**, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

x **Kiadó lakások**. Ösi-tér 14. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takszékénél.

* **Ingtalan eladás**. Nagytelky-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutá-ayos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.